

Prof. dr. sc. ZDRAVKO MARTINIĆ-JERČIĆ
(Pučišća, otok Brač, 07. 01. 1928. – Zagreb, 27. 06. 2008.)

Prof. dr. sc. Zdravko Martinić-Jerčić rođen je 1928. godine u Pučišćima na otoku Braču. Maturirao je 1949. godine na Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, te iste godine započeo studij na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom studija ističe se dobrim ocjenama, ali i vrhunskim sportskim rezultatima. Davne 1953. godine bio je član državne reprezentacije u mačevanju, i možemo slobodno reći pionir u prožimanju kvalitetnog studiranja s vrhunskim sportom na Agronomskom fakultetu. Prof. dr. sc. Zdravko Martinić-Jerčić diplomirao je 1955. godine, a iduće 1956. se zapošljava u Zadružnom vinogradarsko-voćarskom savezu SRH, sa sjedištem u Zagrebu, kao referent za ljekovito i aromatsko bilje i južne kulture. Godine 1958. postaje asistent na oplemenjivanju pšenice u Institutu za oplemenjivanje i proizvodnju bilja u Zagrebu – današnjem Bc Institutu za oplemenjivanje i proizvodnju bilja d.d. Zagreb. Tamo uči principe genetike i oplemenjivanja bilja od velikana hrvatskog oplemenjivanja dr. Potočanca.

Kao dobro obrazovan i perspektivan mladi stručnjak biva prepoznat od glasovitog akademika Aloisa Tavčara koji ga dovodi 1961. godine na mjesto asistenta na predmetu Genetika na tadašnjem Poljoprivrednom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1964. obranio je disertaciju naslova: „Reakcija najznačajnijih kod nas kultiviranih sorti pšenice *Tr. vulgare* na jarovizaciju i fotoperiod“. Bilo je to prvo ovakvo istraživanje na prostoru bivše države, ali vrlo aktualno i originalno u svjetskim okvirima, pa profesor Martinić-Jerčić nekoliko narednih godina sudjeluje na brojnim međunarodnim simpozijima kao pozvani predavač.

ZNANSTVENA DJELATNOST

Sredinom 1960-ih profesor Martinić-Jerčić kao mladi doktorant vodi program oplemenjivanja i istraživanja na pšenici u tadašnjem Zavodu za genetiku i oplemenjivanje bilja. Pored znanstvenih rezultata i brojnih znanstvenih radova koje je napisao samostalno i sa suradnicima, prvi je autor

šest proljetnih sorti (Goranka, Planinka, Brđanka, Livanjka, Anka i Vidovica) i pet ozimih sorti pšenice (Sivka, Magdalen, Kuna, Banica i Lipa).

Istraživanjem fotoperiodizma i jarovizacije pšenice među prvima u svijetu pobudio je međunarodni interes za ovu problematiku. Na kongresu EUCARPIA-e sekcije Žitarice i Fiziologija, održane u Dijonu (Francuska) davne 1970. iznosio je rezultate svojih istraživanja o problematici fotoperiodizma što je te godine u Europi bila potpuna novost.

Bavio se i istraživanjem nasljeđivanja fotoperiodizma, proljetne crtičavosti i bijelila lista pšenice i pojave unikulm biljaka kod ječma. Istraživao je i utjecaje jarovizacije i fotoperiodizma na prezimljenje pšenice, na adaptabilnost, kao i utjecaj fotoperiodizma na dužinu vegetacije, rodnost i stabilnost uroda.

Ulazeći u zrelu istraživačku fazu, zajedno sa svojim mlađim suradnicima, počinje istraživati odnos pekarske kakvoće, rodnosti i adaptabilnosti vodećih ozimih sorti pšenice u suvremenoj proizvodnji u Hrvatskoj. Posebno proučava sistem priznavanja, vijek trajanja, izbor i proizvodni potencijal sorti pšenice u suvremenoj proizvodnji. U stručnim krugovima se zalaže za priznavanje manjeg broja namjenskih sorti koje će uz ista ulaganja roditi više ili uz smanjena ulaganja jednako kao standardne sorte vodeće u proizvodnji. Posebno istražuje rodnost sorti ozime pšenice zavisno o rokovima sjetve.

NASTAVNA DJELATNOST

Profesor Martinić-Jerčić postaje docent na predmetu Genetika 1970. godine, izvanredni profesor 1975., a redoviti profesor 1980. godine. Kao nositelj ovog predmeta djeluje do jeseni 1998. godine no nastavio je i dalje sudjelovati u nastavi poslijediplomskom studija "Bilinogojstvo" na kojima je vodio kolegije "Genetika u oplemenjivanju bilja", "Genus i species hibridizacija" i "Heterozis" sve do jeseni 2001. godine.

Prof. Martinić-Jerčić ostati će zapamćen na ovom Fakultetu po svojoj akademskoj kritičnosti i temeljitosti s kojom je odgajao kadrove, provodio istraživanja i pisao stručne tekstove. Međutim, ono po čemu ćemo ga još dugo pamtiti oplemenjivači i cijela poljoprivredna struka, jesu njegove sorte pšenice u koje je utkao svoje znanje i veliki dio svog života. Njegove sorte nastavljaju svoj život i donose mnogima drugima život.

Popis radova po tematici (radovi označeni u tekstu samo s godinom tiskanja u zagradama)

Jarovizacija i fotoperiodizam pšenice

1. Martinić Z. (1964) Reakcija najznačajnijih kod nas kultiviranih sorti pšenice Tr. vulgare na jarovizaciju i fotoperiod. Disertacioni rad, Poljoprivredni fakultet, Sveučilišta u Zagrebu.
2. Martinić Z. (1966) Response of various genotypes of common wheat to shortened photoperiod in natural environment of spring sowing. Savremena poljoprivreda 11-12, 585-601, Novi Sad.
3. Martinić Z. (1967) Genetske osnove i varijabilnost svojstva ozimosti sorti pšenice Tr. aestivum ssp vulgare. Savremena poljoprivreda 11-12, 585-601, Novi Sad.
4. Martinić Z. (1971) Low response to photoperiod as a standard characteristic of new Yugoslav high yielding common wheat varieties. Proceedings EUCARPIA Meeting of Sections Cereals and Physiology, Dijon 20-22 October 1970, Station Ame. PL. B. V. 1540-21, Dijon.
5. Martinić-J. Z. (1981) Fotoperiodizam kod pšenice. U knjizi Fiziologija Pšenice, J. Belić ed, SANU knjiga 53, 163-194, Beograd.

Nasljeđivanje

6. Martinić - Z. (1971a) Nasljeđivanje reakcije na fotoperiod kod raznih genotipova pšenice Tr. aestivum ssp. vulgare. Genetika, Vol. 3, broj 1, 31-41, Beograd.
7. Martinić - Z. (1973) Proljetna crtičavost i bjelilo lista pšenice prikriveno nasljedno svojstvo sorti. Poljoprivredna znanstvena smotra, Sv. 30 (40), 467-477, Zagreb.
8. Martinić - J. Z. i Renata Šutina (1976) Fenotipska stabilnost i nasljeđivanje svojstva unikulm kod ječma *Hordeum vulgare* L. Prvi kongres genetičara Jugoslavije Dubrovnik, 7-11. XI, 1976. Knjiga sažetaka 95.

Jarovizacija, fotoperiodizam i prezimljenje

9. Martinić Z. (1969) Ozimost, razvoj i prezimljenje sorti pšenice slabe reakcije na fotoperiod kod ranih rokova jesenske sjetve. Savremena poljoprivreda 11-12, 183-192, Novi Sad.
10. Martinić - Z. (1972) Photoperiodism and cold tolerance in winter wheat. Proceedings International Winter Wheat Conference, Ankara 1972, 72-82, USDA, USDS, University of Nebraska, Lincoln.

11. Martinić - Z. (1974) Vernalization and photoperiodism of common wheat in relation to life cycle and cold tolerance. Proceedings 1st FAO/SIDA Seminar for Plant Scientists from Africa and the Near East, Cairo 1-20. of September, 1973, 351-361, FAO, Rome.

Jarovizacija, fotoperiodizam i adaptabilnost pšenice

12. Martinić - Z. (1973a) Vernalization and photoperiodism of common wheat as related to general and specific adaptability of varieties. Proc. Uppsala Symposium, Plant Response to Climatic Factors 1970 - Ecology and Conservation 5: 153-163, UNESCO, Paris.
13. Martinić Z. (1973) Wide-general vs. narrow-specific adaptation of common wheat varieties. Proceedings 4th Int. Wheat Gen. Sympos-ium, 561-576, Missouri Agr. Exp. Station, Columbia, Mo.
14. Martinić - J. Z. (1976) Photoperiodism, vernalization and adaption of common wheat. Poljoprivredna znanstvena smotra 36 (46), 153-168, Zagreb.

Fotoperiodizam i dužina vegetacije kod pšenice

15. Martinić - Z. (1973c) Photoperiodism in relation to the life cycle of common wheat varieties. 13th International Congrerss of Genetics, Aug.20-29, Berkeley, California, Genetics Vol. 74, no. 2, Part 2, 174, Austin-Texas.
16. Martinić - J. Z. (1975) Life cycle of common wheat varieties in natu-ral environments as related to their response to shortened photo-periop. Zeitschr. der Pflanzenzuchtung 75,237-251,
17. Martinić - J. Z. (1978) Der Lebenszyklus in Beziehung zum Ertrag in der praxis und zu einige andere Eingeschaften des Weizens. Der Bericht uber die Arbeitstagung 1978. der Arbeitsgemeinschaft der Saatzuchtlers, 39-45, Gumpenstein.
18. Martinić-J. Z. (1980) Life cycle as a breeding goal in relation to some other traits of wheat and wheat production in Jugoslavija. Proceedings 3rd International Wheat Conference Madrid-Spain, May 22 to Ju 63, University of Nebraska, Lincoln.

Fotoperiodizam, rodnost i stabilnost uroda pšenice

19. Martinić-Jerčić Z. (1988) Photoperiodism of common wheat in relation to grain yield and yield stability of successful varieties. In: Proceedings 7th IWGS vol. 2, 1139-1142, Bath Press, Bath, Avon, England.

Kakvoća pšenice

20. Martinić Z. i Dragica Žanić (1971b) Kvalitetne karakteristike proljetne proizvodnje pšenice u SR Hrvatskoj. Hrana i ishrana XII, 7-8, 371-383.
21. Martinić Z. und Dragica Žanić (1973d) Anbau und Qualitätsmerk-male von Sommerweizen in Kroatien. Getreide, Mehl und Brot 27, 87-90, Detmold.
22. Martinić-Jerčić Z. i Marijana Barić (1985) Sivka-nova sorta ozime pšenice sa svojstvima poboljšivača. Poljoprivredne aktualnosti 5, 611-623, Zagreb.
23. Martinić-Jerčić Z., Dragica Žanić, Marijana Barić i S. Krešić (1986) Kvalitet mekih i tvrdih sorti ozime pšenice i njihovih mješavina i prirodi u intenzivnoj proizvodnji. Bilten poljodobra 9-10, 19-30, Zagreb.

Priznavanje, značenje, izbor i vijek trajanja sorti pšenice u suvremenoj proizvodnji

24. Martinić-Jerčić Z., Dragica Žanić, S. Krešić i Marijana Barić (1986a) Limitirajući faktori u proizvodnji pšenice u Jugoslaviji s naročitim osvrtom na izbor sorte. Privreda 10, 75-86. Osijek.
25. Martinić-Jerčić Z. (1987) Značenje sorte u prošloj, sadašnjoj i budućoj proizvodnji pšenice u Jugoslaviji. 3. Kongres genetikov Jugoslavije z mednarodno udeležbo. Ljubljana 31.05. do 04.06. Izvlečki 97.
26. Martinić-Jerčić Z. (1987a) Genetika i oplemenjivanje bilja osnova povećanja proizvodnje hrane. Zbornik radova "380 godina Klasične gimnazije u Zagrebu 1607-1987", 81-84, Zagreb.
27. Martinić-Jerčić z.(1988) kakve nam nove sorte ozime pšenice u Jugoslaviji trebaju. Savremena poljoprivreda 5-6, 303-306, Novi sad.
28. Martinić-Jerčić Z. (1990) Kako unaprijediti izbor sorti ozime pšenice za intenzivne uvjete proizvodnje u SR Hrvatskoj. Poljoprivredna znanstvena smotra, vol. 55, br 1-2, 57-68, Zagreb.
29. Martinić-Jerčić Z. (1990a) Pšenica u Hrvatskoj i Jugoslaviji u odnosu na prethodna razdoblja - stanje i budućnost (uvodni referat). Okrugli stol o proizvodnji pšenice u Hrvatskoj, 27. rujna 1990. Bilten poljodobra 9-10: 133-142, Zagreb. Rokovi sjetve i urod pšenice
30. Potočanac J. i Z. Martinić (1961) Rezultati trogodišnjih ispitivanja rokova sjetve u Botincu kod visokorodnih sorti pšenice. Agronomski glasnik, 7-9, 26-32, Zagreb.

31. Martinić- Z. (1974a) Proljetne, fakultativne i ozime pšenice u kasnoj jesenskoj i proljetnoj sjetvi s naročitim osvrtom na meksičke sorte. Sjemeservis, Zagreb.
32. Martinić-J. Z. (1976) Rok sjetve pšenice u Jugoslaviji kao proizvodni i sortni problem. Agroinovacije 3, 1-13, Zagreb.
33. Martinić-Jerčić Z., Marijana Barić, H. Šarčević (1997) Sorte ozime pšenice u Hrvatskoj za optimalne i prihvatljive rokove sjetve. U Agronomi hrvatskom Podunavlju, Agronomski glasnik 5-6, 495-507, Zagreb.

Prof. Dr. sc. Ivan Pejić